

1931

Willem Créman en de Beiaardwedstrijd in Rotterdam en Breda

Inleiding tot het fenomeen beiaardwedstrijd

De Nederlandse Klokkenspel Vereniging organiseerde vanaf eind jaren twintig wedstrijden in beiaardspel en interpretatie. Het prijzengeld werd gedoneerd door de Rotterdamse reder Phs. J. van Ommeren. De wedstrijden vonden in principe plaats op twee locaties met verschillende typen klavier. Zodoende zouden in principe alle beiaardiers aan hun trekken komen. In 1931 werden de wedstrijden gehouden op vrijdag 28 augustus op het Stadhuis in Rotterdam met een traditioneel beiaardklavier en op zaterdag 29 augustus op de OLV toren in Breda met een Mechels klavier.

Inleiding tot Willem Créman

Willem Créman (1895-1970) had leren beiaardspelen bij Frans Hasselaar, de beiaardier van de Oude Kerk in Amsterdam. In 1927 behaalde hij 'uit het niets' de derde prijs in de beiaardwedstrijd van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging. Van 1929 tot 1931 studeerde hij bij Jef Denijn aan de beiaardschool in het Belgische Mechelen. Op 2 augustus 1931 had hij daar het beiaardiersdiploma behaald.¹ Hij was inmiddels sinds 1 september 1930 stadsbeiaardier van Zwolle en hij had zijn eerste seizoen in Zwolle met wekelijkse carillonconcerten er bijna opzitten toen hij zich aanmeldde voor de NKV wedstrijden. Hij meldde zich aan voor uitsluitend Breda.

Dag 1 – Rotterdam

Op vrijdag 28 augustus 1931 werd in Rotterdam op de Taylor-beiaard van het Stadhuis de categorie B (Hollands pedaal) afgewerkt. We kunnen kort zijn. Er waren drie deelnemers en zij kregen alle drie een prijs. Het waren Jos Reckers uit Utrecht, K.M. Luyten uit Enschede en Willem Smit uit Amsterdam. Het verplicht werk was *Passepied* (1916) van Willem Pijper. Dit was in 1926 uitgegeven door de NKV.² De drie deelnemers waren vrij in de keuze van een tweede compositie. In het algemeen was men van mening dat het spel matig was en dat er eigenlijk te weinig deelnemers waren voor een goede vergelijking en beoordeling.

Timmermans aan het klavier in Rotterdam

Stadhuis van Rotterdam

¹ Provinciale Noord Brabantsche en 's-Hertogenbossche Courant, 5 aug 1931.

² Meilink-Aschaffenburg. Zie Literatuur]

De Rotterdamse stadsbeiaardier Ferdinand Timmermans gaf in zijn hoedanigheid van gastheer een concert. Tijdens een bijeenkomst in de naast het stadhuis gelegen sociëteit De Harmonie werden lezingen gegeven.³ De klokkengieter B. Eijsbouts jr uit Asten sprak over *De moderne ontwikkeling van het mechanisch klokkenspel*. Dr. J. Casparie, de voorzitter van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging, besprak het *Herstel van oude beiaarden*.⁴

Dag 2- Breda

Op de tweede dag, zaterdag 29 augustus 1931 werd het concours voortgezet in Breda met de categorie A, Mechels pedaal. De beiaard bestond grotendeels uit klokken van Gillett & Johnston, die de beiaard in 1929 had ingericht met het tuimelaarstelsel en Mechels klavier. Het *Menuet* van Jef van Hoof was het verplichte werk. Dit was in 1926 uitgegeven in de beiaardschool in Mechelen. De deelnemers waren vrij in de keuze van een tweede werk en moesten een improvisatie leveren op een Nederland Volksliedje.

In Breda traden acht deelnemers aan. Het waren Willem Créman te Amsterdam, Cees Roelofs te Arnhem, P.A. van Langen te Alkmaar, Reinout Heering te Leiden, Nicolaas Bruyn te Almelo (teruggetrokken), Barend de Bruin te Enschede, Toon van Balkom te 's-Hertogenbosch en Roelof J. Gort te Utrecht. De foto's van de deelnemers verscheen daags tevoren in de krant.

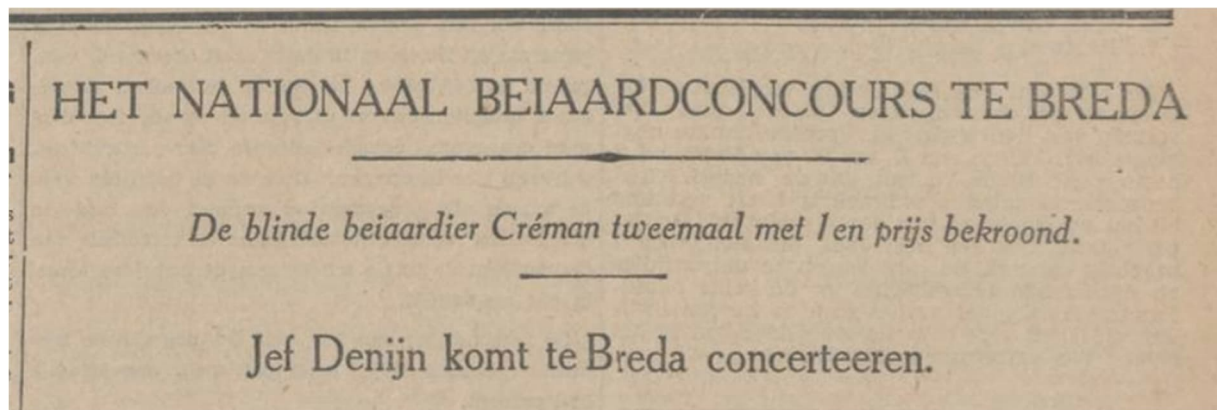

Dagblad voor Noord Brabant, 28 augustus 1931

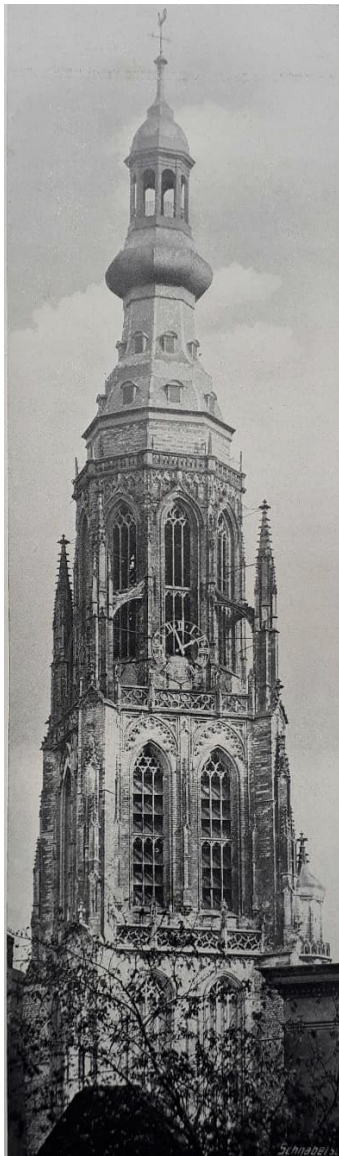
Willem Créman kwam als winnaar uit de bus, zowel bij interpretatie als bij improvisatie. Als vrij werk had hij de *Sonate* van Jef van Hoof gekozen en hij improviseerde op het liedje *Op de groote stille heide*.

³ Dagblad van Noord-Brabant, 28 augustus 1931.

⁴ De lezing is gepubliceerd in 1977 in het Jubileumboek Mechelen 1922-1977.

Dagblad van Noord Brabant, 31 augustus 1931

De OLV-toren te Breda – Loosjes 1916

Bredaas stadsbeiaardier Jac. Maassen gaf een concert. Er waren geen lezingen, maar Casparie hield een toespraak. Er was veel publiciteit voorafgaande aan deze wedstrijd.

Statistische gegevens

De jury

De jury bestond op beide dagen uit

Dr J. Casparie (voorzitter), neuroloog in Den Bosch en voorzitter van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging.

Jef Denijn, beiaardier van Mechelen en directeur van de beiaardschool aldaar.

Ferdinand Timmermans, gediplomeerd in Mechelen en stadsbeiaardier in Rotterdam en Schiedam.

Joh. Meyll, gediplomeerd in Mechelen en beiaardier van Nijkerk.

Jac. N.D. Hoogslag, bestuurslid van de NKV

A. Swillens, muziekjournalist en bestuurslid van de NKV

Deelnemers Rotterdam

J. Reckers uit Utrecht, K. Luyten uit Enschede en W. Smit uit Amsterdam.

Resultaat Rotterdam

1. J. Reckers, Utrecht, 136 pt, vrij werk *Lente* van Jos Reckers, f 75,-

2. K.M. Luyten, Enschedé, 118 pt, vrij werk *Thema met variaties* van Staf Nees, f 50,-

3. Willem Smit, Amsterdam, 115 pt, vrij werk *An der Schonen blauen Donau* van Johann Strauss, f 25,-

Deelnemers Breda

1 P. A. van Langen, Alkmaar. Vrij nummer *Praeludium* van P. A. van Langen.

2 W.J.A.P. Créman, Zwolle. Vrij nummer *Sonata* van Jef van. Hoof.

3 R. Heering, Leiden. Vrij nummer *Sonate III*, van V. Nicolai.

4 N. Bruijn, Almelo. Vrij nummer *The Cuckoo Prelude* van Math, van den Ghein. [teruggetrokken]

5 C. Roelofs, Arnhem. Vrij nummer *Andante Cantabile* van Jef Denyn.

6 B. de Bruin, Enschedé. Vrij nummer *Sonate* van Gust van Hoeij.

7 A. van Balkom, 's-Hertogenbosch. Vrij nummer *Sonate VI* van V. Nicolai.

8 R. J. Gort, Arnhem. Vrij nummer *Sonate VI* van V. Nicolai.

Resultaat Breda

1. W.J.A.P. Créman, Zwolle, 243 pt, f 100

2. Toon van Balkom, Den Bosch, 201 pt, f 75

3. R.J. Gort, Arnhem, 187 pt, f 25

Resultaten van de overige deelnemers:

C. Roelofs, Arnhem, 181 pt

P.A. van Langen, Alkmaar 178 pt

B. de Bruin, Enschedé 156 pt

R. Heering, Leiden, 152 pt

Improvisatie Breda

1. W.J.A.P. Créman, 110 pt

2. C. Roelofs, 108 pt

3. P. van Langen, 107 pt

Hieraan was geen geldprijs verbonden maar een diploma.

Omdat de resultaten dicht bij elkaar lagen kregen de deelnemers alle drie een diploma.

Bronnen

Onze Torenmuziek 8 (1931), 6-7.
Onze Torenmuziek 9 (1932), 12-15.
Archief Van Ommeren, Wassenaar, dossier 66.
Programmaboekje Breda 1931 in Museum Klok en Peel, Asten.
Gedenkboek Jef Denijn, Mechelen 1947.

Literatuur

L.J. Meilink-Hoedemaker. Philippus van Ommeren jr. Sponsor voor de Nationale Beiaardwedstrijden van 1927 tot 1939. in: Klok en Klepel nr 42, juni 1989, blz. 27-33.
L.J. Meilink-Hoedemaker. Ferdinand Timmermans, portret van een beiaardier in het kader van zijn tijd. Rotterdam 1991.
L.J. Meilink-Hoedemaker. Gedrukte muziek voor klokkenspel. De uitgaven in Nederland in de periode van 1920 tot 1942. Lezing voor het congres van de World Carillon Association, Aschaffenburg. In: Klok en Klepel juni 1997, blz. 6-11.
J. Casparie. Restauratie van oude beiaarden. In: Gedenkboek Beiaardschool Mechelen 1922-1977, blz 109-120.

Kranten

Via onderzoek op de website van de Nationale Bibliotheek kunnen wij nu beschikken over de verslagen van de wedstrijden. Hieronder wordt specifiek de waardering voor het optreden van Willem Créman in Breda belicht.

Rotterdams Nieuwsblad, 29 augustus 1931

[...] Van de gelegenheid om van gedachten te wisselen maakte de bekwame blinde carillonner van Zwolle, de heer W.J.A.P. Créman gebruik. Hij brak een lans voor het ongetempereerde spel. Het "witte toetsen" spel heeft toch nog altijd de liefde van den beiaardier. Spr. Zelf heeft in Zwolle een getempereerd klavier, maar hij is er van overtuigd, dat de lichte valsheid van gemoduleerd spel op een rein gestemd klavier den menschen niet ergert.

Dagblad van Noord Brabant, 31 augustus 1931

De blinde beiaardier Créman tweemaal met 1en prijs bekroond
No 2. was W.J.A.P. Créman te Zwolle. 't Preludeeren deed al hooren dat dit een geduchte concurrent was. 't Menuet klonk frisch pittig in een levendig tempo met mooi verdeelde klank. 't Vrij nummer Sonata van Jef van Hoof was een meesterstuk van techniek en muzikale uitbeelding en ook zijn improvisatie over 'De Herder' was schitterend van fantasie en doorwerking.

Overijsselsch Dagblad, 31 augustus 1931

Kranige prestaties van den Zwolschen beiaardier W.J.A.P. Créman op den nationalen beiaardwedstrijd te Breda.

Voor het verplichte nummer en het stuk naar keuze is de eerste prijs toegekend aan den heer W.J.A.P. Créman, die inderdaad tot onze beste klokkenisten gerekend moet worden, [...]

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant, 31 augustus 1931

Kop: Beiaard-Wedstrijd - Successen van den heer Créman

Bij den wedstrijd heeft onze stadsbeiaardier de heer W.J.A.P. Créman een fraai succes behaald. Hij kreeg daar voor het verplichte en het vrije nummer een eersten prijs met 243 punten. Bovendien

ontving hij een extra prijs met diploma voor de improvisatie over een Nederlandsch volkslied, met 110 punten. Als vrij nummer had de heer Créman gekozen "Sonate" van Jef van HOOFF.

Het volk, 31 augustus 1931

Voorwaarts 31 augustus 1931

Algemeen Handelsblad, 31 augustus 1931

De Gooi- en Eemlander, 31 augustus 1931

De tijd- 1 september 1931

[...] De bespeler moet den toon maken, evenals de pianist dat doet; hij is in staat in den toon een persoonlijk karakter te leggen. Men merkte dat het sterkst bij het spel van den blinden beiaardier uit Zwolle, W.J.A.P. Créman. Feitelijk kwam slechts in zijn spel en in dat van den klokkenist, Toon van Balkom uit 's-Hertogenbosch, het *Menuet* van Jef van Hoof, dat als verplicht nummer diende (deze Vlaamsche componist was ook zelf aanwezig) goed tot zijn recht. Dat was helder en duidelijk.

De heer Créman speelde als vrij nummer de moeilijke *Sonate* van den zelfden componist [Jef van Hoof dus] even helder en toonde zijn gezonde muzikaliteit.

Verantwoording

Deze tekst is gebaseerd op onderzoek in kranten op internet, in tijdschriften en boeken.